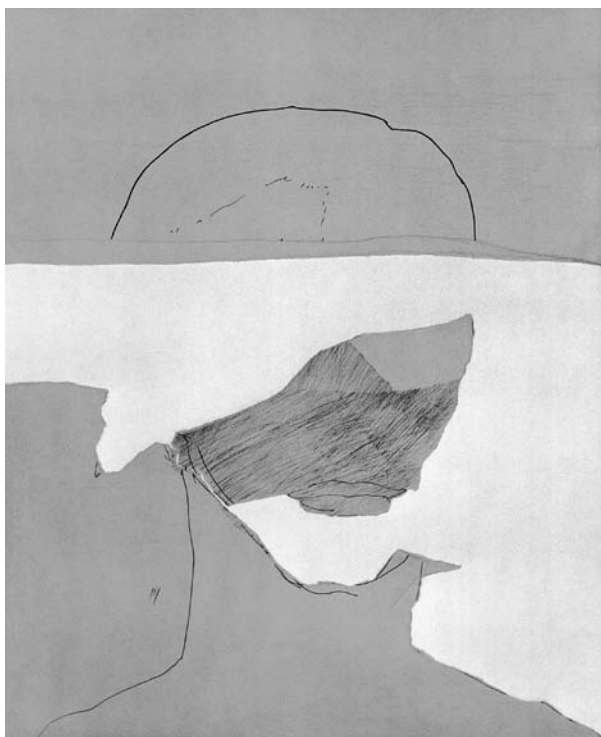

Ty, která píšeš

Ty, která píšeš

Čítanka současné české ženské povídky

Artes Liberales

Artes Liberales

Ty, která píšeš

Čítanka současné české ženské povídky
S fotografiemi Jaroslavy Šnajberkové

Artes Liberales

© Selected authors, 2008
Editor & Commentary © Radim Kopáč, 2008
Preface © Vladimír Novotný, 2008
Photos © Jaroslava Šnajberková, 2008
Cover Artwork © Adriena Šimotová, 2008
Editions © Artes Liberales, 2008

ISBN 978-80-254-1724-9

Pětadvacetkrát svět žen: každý jiný, každá jiná (Předmluva Vladimíra Novotného)	7
Hana Andronikova: Volání kostí	15
Svatava Antošová: Neříkej to mámě!	23
Radka Denemarková: Prolog	37
Irena Dousková: Neštěstí	45
Ilona Ferková: Příběhy z Anglie	53
Sylva Fischerová: Dálov	63
Markéta Hejkalová: Život dává dárky jenom někdy	77
Věra Chase: Můj život jsou mí milenci	85
Kristýna Janouchová: Zasekni se	95
Františka Jirousová: Vyhnaní	107
Kateřina Kováčová: Žebrová	125
Hana Lundiaková: Pijáci vajec	139
Věra Nosková: Víme svý	147
Erika Oláhová: Bludná cesta	159
Hana Pachtová: Jména nechám v Evropě	165
Iva Pekárková: Jesedmhodinráno!Vstaň!	177
Petra Procházková: O poštačce a divožence	189
Nataša Reimanová: Bösendorfer & Weinbach	205
Kateřina Sidonová: Když se utrhne knoflík	211
Irena Šťastná: Ta malá zrzavá	221
Kateřina Tučková: Poslední večer	229
Renata Ulvrová: Vždycky všechno	245
Magdalena Wagnerová: Inspirace	255
Alena Zemančíková: Goetheova vyhlídka, čertova kaple	269
Anna Zonová: Řvaní	281
Medailony autorek	293
Ediční poznámka	297

Pěťadvacetkrát svět žen: každý jiný, každá jiná

Teď je čas všechno jak ve skutečnosti. Trápení.
Gertruda Goepfertová

Přes dva tucty více či méně epických textů z per (dnes přesněji řečeno z počítačů) nových a novějších českých prozaiček, pětadvacet textů napsaných až na jedinou výjimku (povídka Můj život jsou mí milenci) již během počínajícího se třetího tisíciletí – to je reprezentativní ukázka a zároveň i jedna nadmíru významná stylová, žánrová a tematická scenerie soudobého tuzemského písemnictví. Z převážné části jde o autorky, které vstoupily do kontextu krásné české literatury právě až po roce 2000, jejich texty jsou však v předkládaném souboru zkušeně temperovány příběhy, stvořenými prozaičkami, z nichž některé píší už delší dobu a některé kupříkladu publikovaly v exilu už na samém sklonku 80. let (Iva Pekárková, Nataša Reimanová).

Nejsou tady z rozmanitých důvodů a příčin zastoupeny všechny literátky, s nimiž si v širším čtenářském povědomí a po nejvíce v kritické reflexi mnohdy spojujeme pojem „současná česká próza psaná ženami“ a které i svým novějším psaním spoluvytvářejí aktuální kontext tuzemského písemnictví. Namátkou můžeme v tomto souboru postrádat Petru Hůlovou, Jakubu Katalpu či Kateřinu Rudčenkovou, jakož i některé další výrazně talentované autorky. A může nám přijít na mysl též leč která z literátek, co spatřily světlo světa za nějakého již poměrně

vzdálenějšího letopočtu, avšak do onoho literárního kontextu výrazněji vstoupily někdy až v pozdním věku, tj. po roce 2000. Za mnohé jiné připomeňme dlouho v německém exilu žijící, dnes již ovšem pramálo píšící nestorku českého písemnictví, básnířku a prozaičku Gertrudu Goepfertovou.

Nepostrádejme je však. Prozaický soubor, který nyní přichází na svět, si totiž nečiní nárok na jakousi neuskutečnitelnou absolutní úplnost, nemá slovníkové ambice ani se nevystavuje pokusem příslovečného telefonního seznamu. Právě tak není koncipován s přesvědčením, že půjde o nejdrahocennější a nejviditelnější špičku daného literárního ledovce. Nikoli. Jde přece v prvé řadě o pětadvacet pozoruhodných, výtečných a nejednou nepochybně i vynikajících prozaických textů vzniklých ve světě soudobé české prózy psané ženami – nic víc a nic méně. Zároveň ale přece jde o čtvrt stovky svébytných literárních benefií, o více než dvě desítky sólových partů vybraných autorek, které takto, znovu, poněkolkáté či nedlouho po debutu tady dávají všanc svou tvůrčí pověst: jako by zde prostřednictvím svých textů figurovaly též s polonevyřčenou otázkou, zdali obstojí v porovnání s ostatními prozaičkami, staršími nebo mladšími, zda a v čem se mohou zdát lepší nebo naopak horší než ty druhé a ty jiné.

Ale to bychom se asi potýkali s nějakým specifickým typem marnivé ženské soutěživosti, prolínající se s podobným stejně jako nepodobným typem ješitné soutěživosti mužské: leč o to tady neběží a běžet ani nemůže. Jako kdybychom se tu kupříkladu očima romantického 19. století octli na pomyslném plese literárních děl – a místo elegantních toalet tam obdivovali neméně graciózní prozaické výtvořky noblesních literárních tvůrkyň, žijících rejem tvůrčího snažení i mumrajem veškerého myslitelného světa. Anebo jako kdybychom se prizmatem jednotlivých vyprávění z tohoto souboru stávali svědky začítajícími se a čtoucími, svědky postupného zplnohodnocování se literatury psané ženami ve 20. století, kdy se femininní slovesný svět jako by vracel na mnohotvárný společenský a kulturní pie-

destal, z něhož byl vypuzen, vyobcován před dávnými dvěma tisíciletími. Leč na počátku třetího tisíciletí je opět zde, přichází ve vsí své kráse a nádheře i se všemi svými nedostatky a neduhy, tak jak se koneckonců u písících umělců sluší a patří.

Ano, právě na rozhraní druhého a třetího tisíciletí do světa krásné literatury s estetickou vervou stejně jako s etickým gestem přicházejí nebo vstupují (navíc v hojném počtu) talentované české prozaičky, ty mladší po boku těch starších, aby jedna jako druhá a každá jinak než ta druhá či ta třetí demonstrovaly svůj tvůrčí svět, svůj ryzí literární svět, nenapodobitelný fikční svět literárního času a prostoru – a bylo by naprostou bláhovostí, kdybychom hodlali za každou cenu poměřovat jejich nynější umělecké výtvořky s texty psanými ve stejné době muži-literáty. Nepochybně bychom došli k leckterým banálním či rutinním závěrům o nesrovnatelném množství tvůrčích podobností a možná ještě nesrovnatelnějším množství zřetelných tvůrčích nepodobností a odlišností; valného prospěchu by však mimo veškerou pochybnost z takového rozumování dozajista nevzešlo.

Vždyť literátky i literáti píší o stejném světě, v němž žijí a v němž žijeme též my, pospolu s hrdiny, antihrdiny, hrdinkami a antihrdinkami všech předkládaných prozaických textů, pouze jedni v něm dovedou výrazněji a vynalézavěji rozpoznat jeho femininní obrysy, druzí zase robustně a energicky naskicovat jeho siluety maskulinní. Někdy k tomu přitom dochází jakoby ve zcela obrácených či převrácených rolích. Jenže celkem vzato, ti i oni přece na nespočet rozličných způsobů píší s různou intenzitou a různou teplotou stále o tomtéž – totiž o tom, co se v daném souboru textů definuje jako pramoderní antropocentrický literární vyprávění, přičemž zřejmě nikoli náhodou hned na úplném počátku, již v prvních slovech Hany Andronikovy: „Bylo nebylo. Milovala ho. A on miloval ji. Žili spolu.“

Kromě toho bychom při hledání a poté pojmenovávání specifčnosti světa novodobé české prózy psané ženami vskutku nemohli pominout ani neméně osobitý a mnohdy nekonvenč-

ní svět současné české poezie psané ženami – a není divu, že některé autorky zastoupené v tomto výboru či souboru jsou v tomto směru tvůrčími bytostmi obojživelnými: píše prózu i poezii (mj. Svatava Antošová, Věra Chase, Sylva Fischerová či Kristýna Janouchová). Jiné mají určité zkušenosti s dramatickým tvarem, některé se tím pádem dají označit dokonce za trojživelné, pouze kritice se tyto autorky věnují spíše sporadicky, v dosti minimální míře, výjimečně píše aspoň o kritikách. A dále, budiž řečeno zdaleka nikoli v poslední řadě, svět současné české prózy není pouze českojazyčný: kupříkladu Iva Pekárková píše též anglicky, Ilona Ferková přirozeně především romsky. Zařadili bychom takto do české prózy potom i německy psaná díla původně pražské, poté exilové, žel již na konci minulého tisíciletí zesnulé Libuše Moníkové?

Právě tak by pravděpodobně jenom stěží složilo zkoušku účelnosti případné scholastické naroubovávání vybraných „ženských“ textů na všudypřítomné souvislosti a souřadnice tzv. rodových studií neboli na postuláty gender studies: ke kombinatorice podobného ražení tu vesměs nedochází. Ani s lucerničkou bychom totiž asi v přítomných českých ženských textech nevypátrali ryzí případy a příklady tzv. feministické dekonstrukce, erbovního pojmu postmoderní literární teorie. S dekonstrukcí se však ve většině uvedených textů přesto setkáváme, dokonce skoro napořád, nekráčí ovšem o již zmíněnou a tuze spekulativní dekonstrukci feministickou čili o jakýsi novotvarový brainwashing naruby, byť s těmi nejsvětějšími úmysly. Jde o nezadržitelnou dekonstrukci veškerého vezdejšího světa v jeho tradičních konturách – a právě femininní literární tvorba našich autorek o tom v přepestrém spektru dílčích příběhů podává věru subtilní a mnohdy svým pojetím a svým ztvárněním zcela jedinečné svědectví.

Zejména v estetickém ladění těchto autorských svědectví či celé stupnice individuálních tvůrčích svědectví o soudobém stavu věcí a stavu mysli ve světě (včetně střeoevropského českého regionu) je však patrné, v čem spočívá v obecné literárněhisto-

rické rovině určitý přínos nebo osobitý ráz našich soudobých literárních autorek: jak ukazuje pětadvacetero povídek zařazených do tohoto souboru, zvláště texty napsané po roce 2000 doslova ztělesňují výrazný odklon od poetiky postmoderny, jejich spontánní či racionální rozžehnavání se s určujícími premisami literárního postmodernismu. Alfou i omegou femininního světa se na počátku třetího tisíciletí v Čechách stává příběh, případně situace, povšechně veškerý život i všechny dějiny; vesměs dějiny komorní, ale nekomorně brutální.

Naše dějiny bývají chápány a uchopovány především jako permanentní čas vyprávění, jako nepřeborná scénérie narativních impulsů, jako literární prostor, který přímo oplývá podněty k imaginativnímu ozvláštnění lidských osudů. Zásluhou české femininní prózy se do našeho literárního světa znovu vrací minuciózní povahokresba (stejně jako sžíravá satirická etuda), jež se pak stává základem pro reliéfování jednotlivých postav. Důraz na vitální lidské typy, na plnokrevné postavy v pozitivním i negativním smyslu, to je onen atribut, jímž se možná soudobá próza psaná ženami nejvíce odlišuje od paralelních literárních výtvorů sepisovaných muži, pokaždé však pouze do určité míry a do určitého stupně: ustavičně přece analyzuje, zpodobuje a neustále v souladu s konkrétním tvůrčím naturelem reflektuje především společný svět lidí.

Probíráme-li se texty českých prozaiček ze začátku třetího tisíciletí, shledáváme, arci mimo jiné, že zde zobrazovaný a zde reflektovaný svět lidí je v jejich podání a v jejich pojetí o poznání společnější, než jak tomu bývalo v minulosti, nejenom v gulášových dobách výjezdních doložek a devizových (ne)příslibů, ale třeba i na začátku nedávných let devadesátých. Bezmála by se dalo konstatovat, že určitou tematickou konstantou novější české prózy psané ženami se stává nebo už stala dějová situace, kdy se vypráví o české bytosti ženské v cizině, v zahraničí, v duchovně spřízněném nebo duchovně nespřízněném cizokrajném prostředí. Přičemž nemusí jít pokaždé o hrdinku českého původu či českého etnika, nicméně k určité konfrontaci s konven-

cemi regionální střeoevropské mentality v příbězích tohoto ražení obvykle nevyhnutelně dochází. Jistěže pokaždé jinak, jistěže pokaždé s jiným psychologickým vyústěním.

Jinou takovou psychologickou konstantou novější české prozaické tvorby ženské se zdá být skutečnost, že tyto texty nejsou konfrontační nebo alespoň nevyznívají jako konfrontační vůči světu mužskému – a to včetně rozmanitým civilizačním mechanismům či pseudomechanismům, povýtce a pohříchu maskulinní povahy. Nepochybně, nijak ovšem překvapivě se tu nesetkáváme s žádnými idylickými selankami nebo až do nyní nějska přežívajícími biedermeierovskými archetypy rodinného nebo partnerského souladu. Muži tu nevystupují v úloze nepřátel lidstva, ať už jimi jsou či nikoli, nejsou zde vesměs líčení ani jako nepřátelé nebo (zoufající si) pronásledovatelé pohlaví řečeného ženského. Jsou tací, jací bývají: slabošští i neslabošští, tací i onací. Stejně jako jejich dámské protějšky, mnohokrát zcela nedámské, ne-li přímo protizenské svým myšlenkovým založením.

Přihlédneme-li dále rovněž k výraznému citovému exponování převážné většiny povídek vybraných do tohoto knižního souboru, můžeme mít s určitou nadsázkou za to, že jejich společným jmenovatelem bývá stav duše a tomu odpovídající teperatura literárního psaní, kteroužto můžeme metaforicky i nemetaforicky označit za – trápení. Není ani bolestínské, ani ukřivděnecké, ani se netýká rozšířených civilizačních návyků či zlovyků, není ani pasivní neboli nečinné: je to vskutku bytostné a emocionálně nanejvýš prožívané trápení se světem, s tím druhým a jiným i s druhými a jinými, trápení sama se sebou, trápení se svým trápením; zkrátka a dobře takové trápení, které je synonymem výroku „zas všechno jak ve skutečnosti“.

To je další významné novum současné české prózy psané ženami: nejde tu už o existencialisticky zmužilé a srdnaté vyrovnávání se se světem, v němž se tváří v tvář jeho kataklysmatům vrháme napospas všemu a všem mravním desaterům navzdory, ani o postmoderní reflektování zdánlivě až nekonečného spek-

tra nejrozumnějších konceptů chování, jednání a myšlení, které nerovnovážnému a disharmonickému světu lidí má nebo může vtisknout alespoň částečnou harmonii, případně mravní soulad, vyplývající právě a především z vyváženého vědomí souvislosti. Tento svět je zde nazírán jednak v podobě nejsoučasnější, jednak z takového pohledu, aby v co nejširším vypravěčském oblouku vynikly jeho konkrétní fenomény, aby byl pojímán též s důrazem na jeho podstatu nejpodstatnější – abychom se tudíž v těchto textech permanentně potkávali s pocitem fenomenologičnosti světa.

A ještě by se dalo říci, že novodobá česká próza psaná ženami představuje učiněnou zásobárnu talentů. Netřeba se přit o to, která z vybraných povídek nám může připadat jako skvělá a která jako ještě skvělejší: každý má své gusta a někdy i kritický cit. O leckterých autorkách už můžeme psát jako o renomovaných literárních umělkyních, ať jsou to například Svatava Antošová, Irena Dousková nebo Sylva Fischerová. Jiné však do kontextu českého písemnictví třetího tisíciletí teprve vstupují; v některých případech opožděně: takto se namátkou zaskví svým textovým výkřikem Alena Zemančíková nebo svou civilizační humoreskou Magdalena Wagnerová, obě se doposud profilují v jiných literárních oblastech než v té prozatérské. A přímo báječně jim sekundují nejnovopečenější talentované osobnosti jako Kateřina Kováčová, Irena Šťastná nebo Kateřina Tučková. Také jejich zásluhou nemusíme ani na okamžik postrádat osobité literátky, které se do tohoto souboru nedostaly. I v tom spočívá ono trápení.

Vladimír Novotný

Bylo nebylo. Milovala ho. A on miloval ji. Žili spolu.

Každou noc lehala vedle něj, usínala. Spala schoulená v jeho náruči. Ráno odcházel, ona zůstávala. V domě se zahradou. Dům byl prostorný, vzdušný, na stěnách obrazy světla a snů. Zpívala si, zalévala květiny, čekala. Večer se vracel, u velkého stolu jedli a pili, znovu usínali, drželi se za ruce. Léta plynula, stromy v zahradě rostly, keře mohutněly. Spali na jedné posteli, byla obrovská, ztráceli se v ní. Vytryskl pramen, uprostřed lůžka, jen malý pramínek, tenký jak stéblo trávy. Tekl mezi nimi, nabíral na síle, vyhloubil koryto, vymlel břehy; bral si víc a víc, až z něj byl potok. Voda se valila, břehy se vzdalovaly, široké řečiště běželo nocí k oceánu.

Začal se jí zdávat sen. Noc co noc. O něm. O nich dvou. Muž se probudil, skláněl se nad ní, díval se na ni. Jeho oči byly vyschlé studny. Díval se dlouho, díval se celou noc, když ona spala. Sál vláhu, pil doušky; žíznivý, vyprahlý jako poušť.

Ráno se probouzela, slabá a bezbarvá. Pamatovala si sen, viděla chladné oči. Když je ráno otevřel, byly jiné. Byl to on, její muž, díval se. Milovala ty oči, jasné, hluboké oči, do kterých kdysi spadla, světluška v síti pavučin. Houpala se, smála se. Svítala.

Sen ji vyčerpával. Chycená do přáden nočních můr, bála se temné noci. A prázdných očí.

Ztrácela se. V žilách jí řídla krev, v horku se chvěla zimou.

Jednoho rána vstala. Vysílená, malátná. Umyla se, vetřela do kůže mandlové mléko, sepjala si vlasy. Otevřela skříň. Ramínka v řadě, na nich přival látek a stříhů. Pár jich hodila do tašky, vzala si hřeben a parfém. Jedním tahem zapnula zip. Vyšla z domu. Zavřela dveře, zamkla na dva západy.

Neohlížela se.

Věděla, že se nesmí ohlédnout.

Nasedla do vlaku. Jela, pražce v rytmu jako bušení srdce; naslouchala, nechala se vést. Nastupovala a vystupovala, míjela lidské osudy, zástupy šedých bytostí.

Chtěla barvy.

Mířila k pobřeží. Cítila sůl, vzduch sytý křikem racků, odliv s přílivem, ve vlnách, pod vládou luny. Nabrala vítr do dlaní, plachty v bílém šiku. Plula; kolébala se, moře mluvilo, oceán vzlyků ji naplnil. Slzy se spojily v proud, zmizel ve slaných vodách.

Na lodi ztratila parfém, malý flakon, kousek čirého skla, utonul v brázdě. Kůže jí zářila sluncem, vůní řas.

Ryby se hemžily, zvědavě kroužily kolem, delfíni v dálce poletovali vzduchem. Záviděla jim lehkost a hravost, stav beztlíže. Horizont byl rovná čára, kam dohlédla, obloha splývala s oceánem. Noci šuměly tajemnou řečí, vesmír se odrážel na hladině.

Pevnina jí vstoupila do očí, tvrdá a neoblomná. Dotkla se jí, vstoupila, váhavě našlapovala, s mírnou závratí se vydala dál.

Našla starý nůž, tupý a rezavý. Vzala ho do ruky, vjela s ním do dlouhých vlasů, jako by to byl kartáč. Česala se, chomáče jemných vlasů padaly, umíraly. Její hlava se proměnila, krátký porost jako srst.

Opustila města, vzdalovala se, v dálce za sebou nechávala umělá světélka, mihotavé bludičky, hluk a pinožení, marné pobíhání, přešlapování na místě. Honbu za poklady, co se promění v okovy.

Šla krajinou deště, kapky chladily kůži, póry otevřené vláze. Šla lesem, územím bouře a hromu, cítila sílu zmaru a zrození, záblesky světla, listí v záchvěvech. Dýchala déšť, vlhá zem pod nohama, měnila se, změkla, nechávala stopy v půdě, hlína na bříškách prstů, mazlavá, voněla zemí; kamení se lesklo, klouzavě a svůdně.

Šaty se na ní rozpadly, v cárech splývaly, několik párů bot prošlapala. Zbýval jí hřeben. Ráno s ním vítala úsvit ve vlasech. Spala v lese, trhala plody, ruce rozškrabané od trnů a bodláků.

Mluvila sama se sebou, divila se svým myšlenkám. Nebála se jich, už dávno se jich přestala bát. Zpívala si. Znovu si začala zpívat. Poslední pár bot schovala do listí, bez rozloučení. Byly těžké, každá divoženka by se v nich usoužila.

Zdály se jí sny. Barevné sny o nebi, o skalnatých výškách, o želvích vejcích v písku. Šla dál, musela ještě dál. Lesy řídly, procházela stepí, neúrodnou pustinou. Prohlížela si hřeben; kostěný, žíhaný jako hyena; skrz zuby se podívala do slunce. Je tu málo stínu, řekla si. Zasmála se. Hodila hřeben za sebe. Neohlédla se.

Dívala se před sebe.

Vzduch se chvěl, horizont tál horkem, viděla vlny, slunce a stín.

Poušť. Rozlila se před ní jako jezero, vyprahlá a mrtvá. Duny písku, odrážejí světlo, hrají si s větrem.

Je jako já, myslela si.

Už nemluvila nahlas, jen v duchu. Myšlenky ztratily tvar. Je jako já. Holá, vysušená, nic než kůže. Nadechla se, nasála suchý vzduch, pátil v plicích. Ucítla vodu. Krev v žilách jí dala znamení. Všechno se skrývá pod zemí. Kořeny malých rostlinek, sahají do hloubky, tenká vlákna křížují půdu, drží ji pohromadě. Desítky sáhů pod povrchem teče život. Spodní pramínky, potůčky, řeky.

Lehla si na zem. Znovu se nadechla, horký písek pod ní zašeptal. Zabořila do něj ruce, hrabala, šla hlouběji, dál a dál, písek byl navlhlý, jako když ho smočí malá kapka rosy. Necítila

prsty, nehty roztrěpené, loupaly se jako cibule. Ruce ji bolely, dlaně sedřené, hrubé. Když se na ně podívala, nepoznala je. Proměnily se. Klouby porostlé chlupy, hustou srstí. Hrabala dál, šlo to líp. Zvířecí tlapy se bořily do mokrého písku. Vdechla vlhkost, byla nablízku. První kapky prosákly, dosáhla na ně, přibývaly, rojily se. Tůň vody. Pila, chlemtala ji jazykem.

Nepoznávala se. Nevěděla, kdo je. Puma, šakal, vlčice? Bylo jí to jedno. Zvířata nezajímá, kdo jsou. Nekladou si otázky.

Nechtěla to vědět. Věděla jen, že ho našla, že se vrátilo. Její světlo. Měla je v sobě, nosila je jako pochodně, svítila si na cestu.

Byla divoká a nespoutaná, měnila se den za dnem, šla nekoječnou pouští, milovala ji. Pod sebou cítila všechno.

Dohlédla až na dno, viděla skrz písek a kámen, skrz zem. Viděla podzemní jezera; studená voda, v hlubinách taje, je horká, pálí a vře. Na dně je oheň, sálá uvnitř, hoří věčným plamenem. Dostala se k němu, k nejhlubšímu zdroji; žhavý proud vytryskl, spálil ji na uhel.

S každým ránem se znovu narodila.

Běžela. Krajinou nikoho, zastavovala jen v noci, aby spala. Slunce se stáhlo, tma zalévala zemi. Měsíc byl oranžový disk, měnil se; s přibývajícím tmou zružověl, pak zbledl, černá noc ho zaklela. Proměnil se v bílý květ, křehký a nevinný, s modrým lemováním; obruč v barvě indigo, dávala mu tvar; pulzoval, v duhové zahrádce, zčervenalý střed jako ústa; otvírala se, mluvila k ní, vtahovala ji dovnitř. Cítila sílu, snažila se rozumět. Byla blízko, byla na dosah, vtažená do útrob vesmíru. Temná obloha chlácholila duši.

Za obzorem tušila hory. Neviděla je. Věděla o nich, byla si jistá.

Pustila se stepí, dala se na sever. Mířila k horám, šplhala do výšek, sněhem a tichem, končinami, kde přebývají duchové zvířat.

Hora sahala k orlím hnízdům, vysoká, příkrá, nádherná ve svém chladu. Nedostupná. Osamělá a svobodná.

Je jako já, myslela si.

Běžela, úpatí na dosah, keře řídly, ve výškách se ztrácely, zakrslé porosty hladily zemi. Zpomalila, šla krokem, zvolna mířila do oblak. Klouzala po hladké skále, s námahou se posouvala výš, vzduch zkřehlý a řídký. Mraky na obloze se shlukovaly jako oživlá sousoší, ruku v ruce mizely na obzoru. Zastavovala se, aby načerpala síly, s jazykem vyplazeným do větru, chrčela únavou. Škobrtala, neobratně sjížděla níž, znovu a znovu se pokoušela, nechtěla se vzdát. Vrcholek hory ji pokořil. Ještě poslední pokus. Uvázla, těsně před cílem, vysílená se stočila do klubka. Nebe spadlo do údolí, tma zahalila horu.

Usnula.

Snila sen, dívala se na dny, které přijdou. Skláněla se, zhlížela se v očích jezera; nepoznala se. Vypadávaly jí zuby. Jeden po druhém; nebolelo to, viklaly se, pak vypadly. Kostí jí začaly řídnout, morek unikal, mizel, zadní tlapy zeštíhly, protáhly se. Přední tlapy jako by zakrněly, ubylo jí drápů, pohubla. Svlékla se z kůže, už jí nebyla.

Ráno se vzbudila. Byl to divný sen. Ještě podivnější bylo její tělo. Chundelatá srst prořídla jako kosti. Byly duté, protkávané lehkými výztuhami. Neměla přední tlapy. Polekala se. Zacvakala čelistí. Hlavou se jí rozlehl nezvyklý zvuk. Bezzubý. Přesto ostrý jako čepel. Jen oči jí zůstaly. Dívala se na zbědované, podivné tělo. Pak se rozhlédla, krajina kolem se proměnila. Viděla všechno. Naklonila hlavu. Viděla stejnou skálu, stejnou pláň ve velké dálce. I včera ji viděla. Ale dnes viděla líp, zřetelně a přesně, pohledem pronikala všechno. Viděla drobnosti, každý stromek v nesmírné dálce, každý keř, plody, jednotlivé listy; zahlédla mládě mývala, veverku v letu, huňatý ocas jako kormidlo; viděla ptáky v hnízdě, kroupená vejce před puknutím. Byla omámená, nakláněla se ze skály, nechtěla uvěřit. Nakláněla se nad strmý sráz, nakláněla se nad propastí. Kus skály se utrhł, sjela níž, nedokázala se zachytit, neměla přední tlapy. Zoufale se zmítala, úlomek skály padal do rokle. Padala s ním, celou vahou letěla dolů. Zajíkala se. Viděla špičaté výčnělky, pod sebou pád;

klesala, řítila se k zemi. Otočila se ve vzduchu, zahlédla ptáky. Ve výškách, s lehkostí vánku, tak blízko nebe.

Plachtili.

Pohnula se; nezvyklé gesto, pár metrů od země. Zůstala viset. Trčela ve vzduchu. A znovu to gesto. Máchnutí. Dostala se výš. Nadechla se. Mávala křídly. Z hloubky se uvolnil výkřik. Jasný a radostný.

Sokolí žena.

Letěla nad skalami, letěla vysoko. Kroužila.

Ohlédla se zpátky.

Dívala se; oči jako dalekohled viděly nejmenší podrobnosti, obrázky z dalekých končin, mozaiky putování. Dohlédla až na samý začátek. Viděla dům a muže. Viděla sebe samu. Slabou a pobledlou. Viděla cestu, kterou ušla. Viděla místo, kde byla kdysi doma. V dálce, která už na ni nemohla dosáhnout. Cítila pravdu, pulzovala v ní.

Na světě není místo, kde bych nebyla doma.

Její duše se smála.

Otočila hlavu. Viděla cestu, která vedla dál. Čekala na ni. Vábila, volala hlasem úsvitu. Slunce vycházelo, viděla svět kolem sebe; zalitý žlutým jasem. Nadechla se.

Letěla.

Neříkej to mámě!

„Ty se mojí biologický mother vůbec v ničem nepodobáš,“ řekla Darka a dlouze potáhla z cigarety. „To bylo pořád samý co čumíš, šmejde?, lehni, debile! nebo drž hubu, krávo!, ale co jsem s tebou, tak jsem znovu našla svoje to... elděčko.“

„Cos našla?!“

„No... jako lidskou důstojnost.“

„Aha!“

„A když jsem to svoje elděčko našla, tak jsem zase normální člověk, né? Můžu mít chlapa, můžu zhubnout, protože beztak jsem se přejídala jen proto, že jsem se bála, že žádnýho neseženu, teda spíš moje mother se bála, a můžu si ho udržet, i když nebudu submisivní, můžu mít třeba někdy i dítě a můžu zkusit úplně jinou výchovu než ten věčnej boj, co se mnou vedla mother.“

Darka byla moje adoptivní daughter. Adoptovala jsem ji sice jen symbolicky, ale o to větší význam to pro nás obě mělo. Tenkrát byla hodně sama, za sebou psychiatrickou léčebnu, před sebou nothing. Její sebevědomí odkráčelo neznámým směrem, jejímu sex-appealu zvonil umíráček. Stárla. Stárla a neměla to komu říct. Stejně jako já.

„Poslyš, a kdy jsi o to svoje elděčko vlastně přišla?“

Tlačily jsme se u výčepu a dožadovaly se piva. V hospodě bylo plno, všehočůt týpků, od přestárlych mániček přes mladé alternativce až po fracky s piercingem v nose a s rozkroky u kolen, se převalovala odnikud nikam a trhala nás od sebe, z reproduktorů se valili přeřvaní Ramštajni.

„Nejspíš v tý době, co vod nás odešel father...“

Tázavě jsem se na ni podívala. Měla jich několik.

„Father Zero,“ upřesnila, „prostě biofotřík...“

„Měla jsi s ním něco?“

Otázka, kterou jsem vystřelila od boku, Darku zasáhla. Zmlkla, zrudla a skousla rty.

„Tak měla?“

„No jo,“ vyrazila ze sebe konečně, „jednou, to mi bylo deset, jsem mu ho vyblafčila, takže dneska si na mě s nákejma ležatejma vosmičkama hned tak někdo nepřijde, ty mám dávno zmáknutý, jenže pak to vodhalila Mother Number 1 a děsně řádila, a von, frajer, vzal kramle, a všichni pak vo něm říkali, že odešel do emigrace, vůbec nevěděli, co se u nás doma dělo, měli nás za protirežimní family, ale my jsme nebyli žádná protirežimní family, my jsme se báli takoví bejt, Father Zero mě akorát zneužíval, to bylo celý, a byl taky zbabělej, protože jinak by nezdrh, a když zdrh, tak s sebou vodnes moje to... elděčko, a já se bez elděčka nemohla vzepřít biomáti...“

Rozbolela mě hlava. Rozbolela mě pokaždé, když se Darka prodírala psychologickým houštím svého dospívání a chtěla toho hodně říct a ještě víc zatlouct. V duchu jsem se proklínala, že jsem se jí na nějaké elděčko vůbec ptala.

„...nemohla jsem se vzepřít tý svini, která mi čorla dětství, kvůli který jsem prosmažila mládí, do který jsem kopala a plivala jí do ksichtu, když za mnou přišla s policajtama do squatu a prosila mě, abych se vrátila domů, pche!, domů, nikdy nezapomenu, jak tam měla nákýho kořena, s kterým si to celou noc rozdávala, a jak se v tom hnusným panelákovým bytě nesl její orgasmickej hlas, kterej křičel: Miluju anál! Miluju anál!, a jak jsem nevěděla, co to je, a když jsem pak už věděla, co

to je, tak jsem to taky křičela svým orgasmickým hlasem a po každém chlapovi jsem to pak chtěla, každé mě musel mrdat do prdele, dokud mi z roztrhanejších střev nestříkala krev, to jsou ty rodičovské vzory, říkal mi psychouš, to jsou ty nevědomý rodičovské vzory...“

Výčepák před nás konečně přistrčil dvě piva. Darka přikoupila paprikové chipsy, prorazila cestu lokálem a našla dvě volná místa na lavici pod televizí.

„Hele, Mother Number 2, jaks to měla s rodičema ty?“

„Já...?“

Zkoušela jsem se upamatovat na svůj vztah k rodičům. Bylo to zvláštní. Když zemřeli, přestala jsem se cítit osaměle.

„To už je dávno...“

„To si jako na nic nevzpomeneš nebo co?“

„Já nevím. Nedívám se zpátky. Nic tam není.“

Darka se neklidně zavrtěla. Cítila, že lžu. Minulost byla, šlapala mi na paty a rozdírala je až na kost. Každý krok, který jsem kdy udělala směrem k budoucnosti, nesmírně bolel. Pořád jsem slyšela svou mother, jak na mě volá: „Nespadni! Nezmokni! Nenastydni!“ Volala tak v každé situaci, z lásky i z nedostatku lásky. Volala tak, i když jsem byla dávno dospělá, odnikud jsem nepadala, nosila jsem deštník a cpala jsem se vitamínem C.

„Pojď, nebo si nesedneme,“ řekla jsem a zamířila jsem tlačenicí vztyčených rukou s pultitry dozadu do sálu, kde bylo připravené promítání.

„Jdeme na zem,“ navrhla Darka a prodrala se někam dopředu. Tam se složila na podlahu přímo pod plátno. Složila jsem se vedle ní. Postavili jsme si k nohám pultitry, Darka roztrhla sáček chipsů a nabídla mi. Vzala jsem si.

„Co tu má jako bejt dneska za cinema...?“

„Nevím.“

„Takže surprise, jo?“

„Jo.“

„Náký subáčko?“

„Cože?“

„No... jako... subkultura...“

„Jo.“

Darka s uspokojením hvízdl a zhluboka se napila. Chvilí mlčky zkoumala okolí a hodnotila týpky, pak spustila úplně odjinud.

„Hele, Mother Number 2, koupili jsme s Otíkem od jedny smažky starou heligonku, von se na ní naučil skvěle hrát, víš, čardáše a valčíky, fakt to nemá chybu, já vůbec netušila, že je tak hudebně nadanej, vohrábnul si ten krám fakticky za pár dní, no čuměla jsem!, a když jsem ho pak poprvý slyšela hrát, rozklepalo to ve mně takový to moje music heart, nebo co, a já začala zase zpívat, víš, celý dětství jsem válela v dépeesku...“

„Překládej, prosím tě,“ skočila jsem jí do monologu a honem jsem si v hlavě rovnala, že Otík bude asi ten úžasný chlap, kterého k sobě připoutala, když znovu našla své elděčko.

„...no jako v dětském pěveckém sboru, jasný?“

Celá se rozkymácela v nějakém mně neznámém rytmu.

„Říkalas, že jste tu heligonku koupili?“ zauvažovala jsem nahlas se skepsí v hlase. „Co jste za ni dali?“

Darka naprázdno polkla, pak přiznala barvu.

„Dvě platíčka akinetáku...“

„To má být jako co?“

„Akineton. Pro smažky dobrej dojezd.“

„Na co ho máš ty?“

„Proti stropkám.“

„Proti čemu?!“

„Aby se mi nevyvracely voči...“

Pozorně jsem se na Darku podívala.

„Toho jsem si u tebe nikdy nevšimla.“

„Mám to jen, když jsem sama v housu a bere mě depka.“

„Hm.“

Dumala jsem, jestli je ten její Otík pořád ten samý magor, kterého mi kdysi představila na koncertě Už jsme doma.

„Dělá Otík ještě pořád do zbraní...?“

„Jo,“ kývla Darka a zapálila si další petru. „Proč se ptáš?“

Mlčela jsem. Mlčela jsem asi divně a rozpačitě, protože ji to vytočilo.

„Hele, Mother Number 2, co má jako bejt?! Normálně stojí za pultem a prodává kvéry, ve zbraních je fakt dobrej, a všechno v legálu, buď klidná, jednou to na mě sice s nějakým kvérem zkoušel, to je fakt, jako že mě voddělá a tak, nutil mě plazit se před ním po zemi, prosit ho za odpuštění, ponížovat se, to jó, ale jinak je to zlatíčko a miláček, nejdřív jsem si myslela, že ten kvér není nabitej, tak jsem si dovolovala, vysmívala se mu a provokovala ho, ale von najednou vystřelil do stropu a mně bylo jasné, že hra skončila, že jde fakt do tuhýho, že podruhé už to napere do mě, a tak jsem si nechala líbit úplně všechno, co chtěl, nechala jsem si nachcat do huby a svázat se, a von mi to udělal tím kvérem, děsně to bolelo, ale to je taky láska, nééé? Kámoška mi pak říkala, abych se na něj vykašlala, jinak že mě stejně jednou sejme, ale to já nikdy neudělám, von je mazlíček, víš, a neměl vůbec lehkej život, ale zakázal mi vo tom mluvit, tak to po mně nechtěj, von by mě zabil, kdybych ti to řekla, ale nebudeš do mě hustit, abych se s ním rozešla, že nééé?“

Nemělo to cenu. Nemělo cenu Darce vysvětlovat, v jakém je nebezpečí. Pro ni bylo nejdůležitější, že má chlapa a že není sama. A že našla své elděčko. Přesto jsem si do ní trochu rýpla.

„Neříkalas náhodou, že s elděčkem si dokážeš udržet chlapa, i když nebudeš submisivní?“

„Já přece nejsem submisivní!“

„Nechat si nachcat do huby... No promiň!“

Darka chtěla oponovat, ale zarazila se.

„Ty myslíš, že nechat si nachcat do huby je známka submisivity?“

Zhasli. Běžel film. Subáčkovej. Jmenoval se Fun Fearless Family. Dospělí v něm hráli děti, děti hrály jejich rodiče. Děj žádný. Jen sled scén a záběrů, kdy to jedni dávali sežrat druhým a naopak. Zvláště silná byla scéna, kdy si dítě v roli rodiče nechalo kouřit péro od své dcerky, kterou hrála čtyřicetiletá

machna. Když začala předvádět ležaté osmičky, odešla Darka na záchod. Publikum ublinkávalo, malý smrad v roli rodiče si medil. Pedofilní dítě, běželo mi hlavou. „Neříkej to mámě,“ řekl malý smrad, když skončil. Dcerka slíbila. Pak šla a řekla to mámě. Mámě bylo sotva deset. Pila kakao a uřezávala kozy barbíně. Čtyřicetiletá machna se rozplakala. „Moje barbína!“ štkala, „moje barbína!“ Máma ji uzemnila. „Řekni tátovi, ať ti koupí novou.“ Machna přestala plakat. Pak šla a řekla tátovi, že chce novou barbínu. „Ty ší moje barbína,“ šišlal malý smrad v roli rodiče a přivinul ji láskyplně na svoji hrud'. Five years later. Malý smrad v roli rodiče bije svou obstarožní dcerku. Dcerka nebyla celou noc doma. „Kdes byla, ty couru?!“ křičí na ni. „Nikde!“ křičí dcerka, v očích hrůzu a děs. „Kdes byla, ty couru?!“ Jeho dětský hlásek mu přeskakuje, směšná pěstička buší do zad machny. „U kamarádky...“ Machna si utírá slzy. „Lžeš! Naposled se tě ptám, kdes byla?!“ Na scéně se objevuje matka. Pije kakao a má uřezané kozy. Rakovina. „S Davidem...“ Zavřela jsem oči. Můj father mě taky bil. Bil mě vždycky, když jsem někoho milovala. Když jsem byla šťastná. Když jsem nebyla celou noc doma. Neříkal mi couru, ale kurvo. A nikdy jsem ho neblafčila. Své bití končil pokaždé slovy: „Měl jsem tě zaškrtit už v kolébce. Aspoň by byl od tebe pokoj.“ Za tahle slova jsem ho nenáviděla víc než za všechny ty rány. Jednou tě zabiju, běželo mi tehdy hlavou. Jednou tě, ty hajzle, zabiju! Nezabila jsem ho. Po smrti své hodné mother jsem se o něj dokonce starala... Když jsem oči znovu otevřela, publikum tleskalo a pískalo, vedle mě už zase seděla Darka. Byla úplně vyhoukaná.

„Seber se,“ štouchla jsem do ní loktem, „nemůžeš si brát tyhle exhibice tak osobně.“

„Hele, Mother Number 2, tobě se to kecá,“ odsekla podrážděně, „tobě se to fakt kecá!“

Nikdy předtím mě to nenapadlo, ale teď jsem nebyla schopná zabývat se ničím jiným než otázkou, jestli to s Darkou budeme někdy dělat, nebo ne. Chrápat s daughter!, běželo mi hlavou, chrápat s daughter, a vyjebat tak s dalším tabu. Lákalo mě to.

Obloustlá Darka mě sice nikdy nepřitahovala, ale trocha travky by to spravila. THC dělá divy!

„Hele, Mother Number 2,“ špitla Darka a ubezpečila se, že nás nikdo nemůže slyšet, „víš, napadlo mě, a nerada bych, aby sis to vysvětlovala nák blbě, prostě mě napadlo, že jsem old girl a že nemám vůbec žádnou zkušenost... to...“

Větrila jsem. Začínalo mi být jasné, že na to myslíme obě.

„...no, víš, asi bych měla mít nákou zkušenost s ženskou, než se vdám a budu mít děti, co myslíš?“

Nereagovala jsem. Darka žvanila dál.

„Člověk by měl v životě zkusit všechno, nééé?“

V jejím hlase, očích i zbytku těla byla nesnesitelná naléhavost, které jsem se podvědomě bránila.

„Zkus porníčko,“ řekla jsem, když jsem zvítězila sama nad sebou.

„Ale nééé,“ zaúpěla Darka, „ty mi nerozumíš! Hele, Mother Number 2, já potřebuju poradit... víš, vim vo jedný holce, no, líbí se mi a chtěla bych to s ní zkusit, ale nevím, jak na to...“

Domeček z karet. A zhroutil se. Mně.

„Takže ti mám dělat co? Supervizi?!“

Byla jsem naštvaná. Darka okamžitě rozšífrovala, vo co gou.

„Hele, Mother Number 2, to jako žárlíš nebo co?“

Odněkud se vyvalil modrooký blondáček v oranžové košili, černých rourách a s dooranžova nalakovanými nehty. Lux von Dux.

„Ahoj, holky,“ zahalekal na nás.

„Ahoj!“

„Hele, holky, jak to, že nenosíte růžovej trojúhelník?“

Ušklíbla jsem se. Měl to být shovívavý úsměv, ale nepovedlo se mi to. Darka se o nic nepokoušela.

„Co je to za blbýho fašouna?!“ zasyčela a obrátila se na mě.

„Co je to za urkundu?“ zasyčel Lux von Dux a obrátil se na mě.

Darka ho zavraždila pohledem a vystrkala mě ven na vzduch. Zapálila si petru.

„Ty se s ním jako kámošíš nebo co?!“

Nereagovala jsem. Kázání bylo to poslední, co jsem chtěla od své daughter slyšet.

„Slyšíš?“

Slyšela jsem. Neuměla jsem odpovědět. Kámošila jsem se s ním, nebo jsem se s ním jen znala? Měla jsem pocit, že mu rozumím, nebo mi to bylo jedno?

„Proč ty chodíš s Otíkem?“

Darka sebou trhla.

„Hele, Mother Number 2, co je to za manévry? Otík není fašoun!“

Přecházela nervózně sem a tam a prudce šlukovala.

„To si jako necháš ty jeho kecy o růžovým trojúhelníku líbit nebo co?“

„Myslí si, že je vtipnej,“ odpověděla jsem, „tak ho při tom nechávám...“

„A připadá ti to úplně normální, že jo?! Hele, Mother Number 2, já tyhle fašounský vtipky nesnáším, jasný? Na něco podobného si hrál Father Zero, taky byl blondátek a modrovokej, taky si myslel, že je něco víc než ostatní, pořád někde čmáral Černý do plynu!, pořád do něčeho vyrejval hahnkrajce, řval na nás Raus! a snil vo plným špajzu sapíků, a my s mother přitom neměly co žrát, hele, Mother Number 2, já vim, že to byla póza a že si ho tímhle jen honil, jenže mně to votravovalo život, jasný?“

Úplně. Všude a ve všem viděla biofotrika. Jedno blafčení a trauma na celý život.

„Jdu dovnitř,“ řekla jsem nahlas. „Dám si ještě pivo.“

„Jóóó, jdi si! Jdi si za svým fašounským kámošem!“

Vrátila jsem se do lokálu a koupila si pivo. Darka zůstala venku. Přesunula jsem se dozadu, ke stolu, kde seděli autoři filmu včetně Luxe von Duxe. Vedle sebe měl postarší dámu. Posadila jsem se na volnou židli naproti nim a chvíli si je oba prohlížela. Ne, to nebude milenka, usoudila jsem pak, to bude mother. Byla. Pila griotku, a když mě v duchu ohodnotila, oslovila mě.

„Jak se ti líbil film?“

„Nic moc,“ řekla jsem neurčitě a zabořila jsem oči do piva.

„Jak nic moc?“

To se vmísil Lux von Dux.

„Sem na tom tadyhle s Pepou Muškarcem makal, a ty si klidně řekneš nic moc...“

„Tady řek někdo nic moc?“

To se přidal z čela stolu Pepa Muškarec. Bylo to jako vždycky. Chtěli o tom kecat a onanovat. Chtěli slyšet chválu. Rozplývát se sami nad sebou. Bejt dobrý.

„Já,“ přiznala jsem se.

„Jak to nic moc?“

„Hele, zase to budeme donekonečna rozebírat?“

„To nemusíme, jen řekni, proč jsi řekla nic moc.“

„Protože to bylo o ničem.“

„Jak o ničem?“

„O ničem. Žádná katarze, nic.“

„Katarze?“

„Katarze?!“

Pepa Muškarec a Lux von Dux se na sebe udiveně podívali. Von Duxova mother zpozorněla.

„Ty v těch jejich blbinách hledáš katarzi?“

Mother se pobaveně culila. Došlo mi, že je nad věcí. Ozval se ale Pepa Muškarec.

„Tady řek někdo blbina?“

„Já.“

„Hele, mámo, nedělej kozy,“ srovnal ji Lux von Dux a tůkl si s jejím panákem. „Dneska maj smysl jenom blbiny.“

Pak se znovu obrátil na mě.

„Neříkej, že to bylo o ničem. My jsme tím protestovali...“
nedořekl.

„...proti zneužívání dětí,“ dořekl Pepa Muškarec. Hladil si panděro a byl dobrej.

Nudila jsem se. Lux von Dux si pod stolem s někým zuřivě esemeskoval. Když doesemeskoval, s omluvou se vytratil. Jeho mother do mě hučela něco o bastardovi, ale já jsem nebyla schopná ji vnímat.

„Hned se vrátím,“ řekla jsem a utekla před ní na WC.

Našla jsem dveře s panenkou, vzala za kliku jedné z kabelek a zkameněla jsem. Před očima se mi roztančily oranžové mžitky. Zády ke mně, s rourami spuštěnými až ke kotníkům, stál Lux von Dux a dělal to někomu do zadku.

„Lovely,“ vzdychal přitom, „lovely!“

Nepolevoval. Zrychlující se pohyby, hrdelní skřeky. Pak jsem to zaslechla. Pak jsem zaslechla dvě slova, která mi sevřela všechny útroby. Ta slova se vydrala z úst bytosti, rozkročené nad záchodovou mísou. Bytosti, z které jsem viděla jen tlusté, bílé hýždě.

„Miluju anál!“

Tak zněla ta slova. A ještě jednou.

„Miluju anál!“

Darka!, běželo mi hlavou. Lux von Dux tu ojíždí Darku! Vtom se otočil. Tvář měl rudou, ústa rozšklebená, v očích mlžný opar. Když si uvědomil, že tam stojím, trochu zvolnil tempo a spiklenecky se na mě usmál.

„Dělej, vole,“ úpěla Darka, „dělej!“

Udělal na mě výmluvný posunek, jako že sorry, teď se ti fakt věnovat nemůžu, a zase přidal. Darka ryčela bolestí, Lux von Dux blahem. Přivřela jsem dveře kabinky a vycouvala ven. Svině!, ulevila jsem si v duchu.

„Něco ti je?“

Z von Duxovy mother kapala empatie. Měla jsem pocit, že se mi na obličej přísála pijavice.

„Jo,“ přikývla jsem a utopila svůj pohled v pívě, „něco mi je.“

„Vidělas mýho hochu?“

„Jo.“

„Kde?“

„Na hajzlu,“ odsekla jsem a dodala: „Na dámském.“
Mother vyvrátila oči.

„Zase se schválně splet, co?“

„Jo. Prej si nechá změnit pohlaví.“

„A dyť je blbej,“ zachrčela mother a propadla se do záchvatu nikotinového kašle.

Ve dveřích se objevila oranžová košile. Lux von Dux. Ze rtů mu visela zapálená cigareta, v pravé ruce držel dva zpěněné půllitry, v levé dvě griotky. Postavil všechno před mother, sedl si a jedno pivo a jednu griotku si k sobě přisunul. Z piva se zhluboka napil.

„Lovely,“ vydechl a podíval se úkosem na mě.

„Co máš pořád s tím pohlavím?“

Mother do něj štouchla, von Dux znejistěl.

„S jakým pohlavím?!

„Jestli ze sebe necháš udělat holku, tak tě roztrhnu jak hada.“

Mother to konstatovala suše, bez emocí.

„Holku?!“

Lux von Dux nechápal.

„Prostě přestaneš chodit na dámský záchody a hotovo!“

Zavraždil mě očima, já zavraždila jeho mother. Jeho mother chtěla, abychom jí vysvětlili, vo co gou. Von Dux něco blábolil. Neposlouchala jsem ho. Když doblábolil a jeho mother se od něj odvrátila a začala se věnovat rejžovi, pípl mi mobil. Byla to esemeska od Luxe. „Neříkej to mámě!“ stálo v ní. Namačkala jsem palcem: „Otík tě zabije...“ Pak jsem mobil vypnula a schovala ho do kapsy.

„Já to balím,“ řekla jsem pak a zvedla jsem se.

Všem jsem pokynula, vypustila jsem do éteru cosi jako čau! a vypadla. Když jsem míjela obležený výčep, zdálo se mi, že jsem zahlédla Darku. Otočila jsem se. Byla to Darka. Neviděla mě. Byla zabraná do rozhovoru s dvěma cikánkami, v jedné ruce ubalenou travku, v druhé pivko. Chvíli jsem váhala, pak jsem do ní štouchla.

„Hele, Mother Number 2!“ vyvalila Darka oči a pozvedla pravici s půllitrem.

„Jsi zhulená,“ řekla jsem s opovržením a neklidně jsem se rozhlédla. „Můžem spolu chvíli mluvit?“

Kolem byl hukot, skoro jsme se neslyšely.

„Chceš jít jako ven?“

„Na chvíli.“

Vyšly jsme na chodník. Oždibovaly se tam dva milenecké páry a kousek od nich hulila skupinka teenagerů. Zatáhla jsem Darku o ulici dál.

„Hele, Mother Number 2, vo co jako gou?“

„Nechceš mi něco vysvětlit?“

„Jako co?“

„To extempore na hajzlu...“

„Jaký extempore...“ zarazila se Darka, „a na jakým hajzlu?“

„Nedělej blbou! Jak dlouho to s tím fašounem děláš?“

Darka zpanikařila. Začala si rvát vlasy, kopat do zdi a prskat. Okřikla jsem ji.

„Přestaň vyvádět!“

„Tys nás šmírovala?“

„To jsem ani nemusela.“

Darce se nechtělo odpovídat. Měla nevraživý výraz, vyfukovala tváře, házela stropky.

„Fajn. Takže to shrneme: v posteli ti fašoun nevádí, že ne?“

Darka nereagovala.

„Slyšíš?“

„Jo, slyším! Hele, Mother Number 2...“

Zbytek spolkla.

„Fašoun ti nevádí a miluješ anál, co?“

Darka chvíli zkoprněle stála, pak se rozeštkala.

„Hele, Mother Number 2, ty to nechápeš! Ty to prostě vůbec nechápeš! Von si tam na tom hajzlu představoval svoji mother. Von si ji vždycky představuje... Jasný?“

Teď jsem zkoprněla já. Nevěřila jsem. Nevěřila jsem, že si Lux von Dux našel v Darce Mother Number 2 a že jí to dělal do zadku jenom proto, že své biomáti by si to udělat netroufl, i kdyby moc chtěl. „Děláš mu mother, nebo psychouše?“

„Obojí. Von potřebuje obojí! Hele, Mother Number 2, nebuď tak hnusná! Je to prostě silnější než já...“

Bylo to i silnější než já. Něco mě napadlo.

„Pocem,“ chytila jsem Darku pod krkem a přitáhla si ji k sobě. „Co když je to všechno naopak?“

„Co jako?!“

„Co když mu ty žádnou mother neděláš...?“

„To teda dělám!“

„...co když je von pro tebe father?“

Dýmka vytuhla.

„Jakej father?!“

„Nevim. Něakej v pořadí... Třeba Father Number 6...“

„To je blbost!“

„Máš pravdu, je to blbost. Co takhle Father Zero? Je Lux von Dux Father Zero...?“

Darka se roztrásla. Zase to tu bylo. Zase tu bylo blafčení biofotříka, který jí ukradl elděčko a zmizel s ním za kopečky. Nebyl jediný. Teď jsem jí ukradla elděčko i já. Darka byla zmatená. Sesouvala se střídavě na kolena a do podřepu, brečela, dusila se. Marně. Nereagovala jsem. Darka se narovnala, nadechla a udělala krok směrem ke mně. Chtěla něco říct, ale podařilo se jí jen neslyšně pohnout rty. Vzdala to. Chvilí bezradně přešlapovala, pak mě nechala být a utekla někam do tmy. Ne, běželo mi hlavou, nemohly bychom to spolu dělat. Ona by to nedokázala. Leda bych jí nachcala do huby jako Otík...

Denis svírá v ruce zelenou zašpicatělou lopatku a noří ji do změkklé narudlé hlíny. Nasáklé, nacucané vodou po noční průtrži mračen.

Denis s vyplazeným jazykem, kterým se chvílemi úporně opírá o bílý plůtek zubů s dvěma chybějícími laťkami, zadupává miniaturní rýč hloub a hloub, nástroj překotí a vyrýplou hromádku odloží na rostoucí kopeček vedle pravého kolena. Mlaskavými ranami oplácává vznikající mohylu. Má rád tu mazlavou hmotu. Pak lopatku odloží. Teď zavrtává vztyčený ukazováček pravé ruky. Až po druhý kloub prstu, hlína prst obepíná s příjemnou mrazivostí, ale i zalézá za podlouhlý nehet, natlačuje se, rozšklebuje hranici mezi masem a nehtem, zemina rozráží bolestivou překážku, sunout prst nezměněným tlakem dál by slast proměnilo v trest. Denis prst spěšně vynoří. Zvědavě prohlíží kolík obalený a zohyděný nabalenou hlínou, prohlíží ho ze všech stran, přiloží k tváři. Rozetře pruh přes levou i pravou tvář, středem čela, pod krkem rozpatlá pruh přes pahrбек ohryzku.

Číhající indián na válečné stezce.

Ušmudlanou rukou znovu pevně obejmě oprýskanou zelenou rukojet a začne systematicky odlupovat, odkrajoval pláty zeminy, hlíny prorostlé a stmelené spletíými kořínky trav a ple-

vele. Trvá to několik minut, než se lopatka ohne, zarazí a strne nad vzdorující, tvrdou překážkou. Denis povolí. A podlouhlé řezy promění v jemné, horečnaté odsekávání hlínovitého gyrosu. Když udýchaně skončí, leží před ním nápadně dlouhá a úzká mísa s podivnými výstupky, vrásčitými puklinami a dírami. Bílá mísa. Zdvihne ji a čistí. Vylupuje z ní zbytky nečistot. Systematicky ji oplachuje dětskou konvičkou, také zelenou, s červeným rypáčkem kropenky. Odběhne jenom dvakrát. Aby konvičku naplnil špinavou, dešťovou vodou. Ze staré, narezlé vany, kterou před lety pohodili u jahodového záhonu. Aby se v ní Denis mohl v létě cachtat. Očištěnou, vyprázdněnou, proděravělou mísu otočí. A zdvihne.

Dívá se překvapeně do dvou prázdných otvorů. Očních důlků.

Je to lebka.

Lidská lebka.

Pětiletý Denis ji opatrně přenese z jabloňového sadu na pís-koviště.

Široce rozkročená Žena si bezmyšlenkovitě utírá ruce do kárované bíločervené utěrky. Jsou dávno suché, ale ona je otírá, masíruje nezvykle dlouho, ztracená ve svých útržkovitých vzpomínkách, které se snaží pochytat, slepit, utřídit. Utěrku přehodí přes oprýskanou, několikrát přetíranou kuchyňskou židli nedaleko sporáku. Vezme bělostný porcelánový talíř s modrými ornamenty, který kontrastuje s její venkovsky ošlehanou tváří, naklade souměrný vějíř houskových knedlíků a do vzniklé vyschlé tůňky vlije kovovou naběračkou tmavohnědou omáčku s třepeninami masa. Opatrně, aby knedlíkovou bělost nepotřísnila.

Ztěžklý horký talíř postaví v jídelně před muže, který si už omyl unavený obličej a vyhrnul rukávy modrobílé flanelové košile. Muž hltavě a beze slova jí. Žena sedí vedle něj a pozoruje černé chmýří na hřbetu mohutné ruky s ulámanými nehty, milované ruky, která neohrabaně svírá stříbrnou lžící. Neunavitelný bagr, který odstraňuje nános v talíři.

Žena vstane jenom jednou, aby si z kuchyně přinesla zapomenutou utěrku, má ji položenou na klíně, drží ji pevně a co chvíli si do ní utře suché, popraskané, zarudlé ruce. Muž vytré posledním nadýchaným kouskem zbylou omáčkovou stopu, sleduje ji pečlivě, dvakrát zakrouží kolem talíře. Teprve když nacucané sousto zmizí v mužově nenasytném chřtánu, Žena se osmělí. Řekne uspokojením funícímu muži, že našla Denise na pískovišti, jak si dělá bábovičky, *otloukej se bábovičko, jestli se mi nepovedeš, budeš bita jako žito.*

Muž si mohutně říhne a upije piva z chladivě orosené lahve, ačkoliv má před sebou připravenou sklenici, vyrobenou speciálně pro tento účel, s nezvyklou rytinou.

„No a co má jako bejt?“

Našla Denise, jak si dělá bábovičky. Seděl na bobku uprostřed navršené hromady písku, obklopen obrovskými kopci podivně zborcených pískových tvarů. Tmavě žlutavými kopci s prohlubeninami a výhřezy. Podobnými těstu, které se v troubě před dopečáním vylilo z formy. Denis soustředěně plnil mokrým pískem podivnou proděravělou nádobu.

„Jestli ti sebral něco z kuchyně, tak mu prostě jednu vraž a příště už si dá majzla.“

Žena se dívá na utěrku a své ruce v ní. Nadechne se a pokračuje nerušeně v řazení *svých* slov. Přistoupila k pískovišti blíž, Denis vyčkávavě mlčel, asi vycítil, že našel něco vzácného. Posvátného. Poklad. Jen zatím nevěděl jaký. Žena mu tu podivnost křečovitě vyškubla ze zasviněných prstíků a odnesla do kůlny. Denis za ní mlčky a vzdorovitě cupital, rval ji za sukni, pral se s ní. Vrazila mu facku.

„No a co, tak už se, krucinál, ženská, konečně vymáčkni!“

„To není... běžná věc. Je to... to je...“

Ženě jako by do krku někdo vecpal celý ten zmizelý vějíř knedlíků a promísil je s hmatatelným strachem, který jí roztrásl hlas.

„Chci, aby ses na to podíval sám.“

„No tak to přines sem!“

„To nejde. Musíš se mnou. Zvedni se, jdem.“

„Kam?“

„Do kůlny.“

Muž se neochotně vztyčí, utáhne povolený opasek a stáhne jím masu tuku kolem boků.

„To je cirátů kvůlivá náky blbý hrače.“

Noc.

Prořízne ji světlo, do něhož vstoupí dvě postavy. Na zápraží se zastaví. Rozštěká se první pes. Sousedův. A pak celá smečka, vesnicí proběhne tento přirozený staccatový signál ostražitosti. Pes pozná svůj omyl, předá ostatním uklidňující zprávu a vesnice znovu ztichne. Teprve pak se dvojice rozpohybuje.

V kůlně není žárovka, muž rozcvakne oko baterky. Hromadí se tu harampádí. Staré věci, které by se jednou mohly hodit; většinou si už na ně nikdo nikdy nevzpomene. Polámané hrábě a staré vidle na snopy. Šrotovník na obilí. Rozdvojené rýče. Lis na slámu a ruční pohrabovačky. Nízký regál s vylámanými policemi. Vysoká dětská malovaná židlička. Némé, vykuchané rozložitě rádio. Fukar, rozbitý mlýnek na čištění obilí. Otlučená malovaná almara, které se nedovírají přední dveře; pravá polovina se zplihle uvolnila a klekla k zemi.

Světle zelená kredenc s posuvnými skleněnými dvířky a vylámanými šuplíky bez držadel.

Na kredenci trůní tmavohnědá papírová krabice s nápisem Elektrolux, zatížená starou knihou v kožených deskách. Žena vytrhne muži z ruky baterku. Je natolik fascinovaná papírovou hnědí, duchem nepřítomná, že muž svůj odpor spolkne. Blíží se ke krabici. Muž škobrtne o převrženou židli s protrženým proplétaným sedátkem.

„Zatracená práce, jestli se tu motáme zbytečně a kvůlivá nějaký blbině!?“

Žena se mlčky zastaví před krabicí. Mlčky podá muži baterku, mlčky zdvihne knihu vázanou v kůži a pohodí ji na zem. Muž si posvítí na jemu nesrozumitelný nápis vrytý švabachem

do kožené vazby. Žena obřadně odklopí protilehlá křídla krabicového krytu a ustoupí. Mlčky naznačí, ať se muž podívá sám. Čeká.

„No tak, jen se podivej sám!“

Muž si odplivne.

„Jak ten idiot tu čučim.“

Hrábne do krabice, vyloví tvrdý bílý předmět. Svítí na sešivanou nesouměrnou kouli. Otočí ji a ztuhne, baterka zostří kontury zpevněných míst, srůsty švů a upozorní na temné prohlubně prázdná. Očnice. Obličejový skelet. Muž lebku prudce odhodí zpátky.

„A do prdele! Do prdele, do prdele! – Kde to sebral?“

„Řiká, že to vykopal na zahradě.“

„Na kerý zahradě?“

„Na kerý asi, na naší! Co začíná jabloňovej sad. Renety a ty holovouský malináče.“

Muž si hrčivě odkašle a odplivne.

„A to našel... to si hrál... to vyčenichal jenom todle?“

„Jenom tohle.“

„No, co na mě tak vejráš, co na mě tak čumíš, třeba, třeba to je takovej ten, ten neandrtálec, co je dneska vyhrabávaj a písou vo tom v novinách, dyť to vůbec nemusí bejt...“

„Co budeme dělat?“

Muž pochopí. Není ta správná chvíle na fantazírování. Oni dva si lhát nemusí. To mu Žena dává jasně najevo svým pevným postojem, ale i třesoucím se hlasem. Zvlhlýma očima. Muž konstruktivně zvěcni.

„Najdem zbytek. Musí nám říct, kde to našel. A ty si pro něj připravíš nějakou pohádku.“

„Už spí.“

„Tak ho probudíš!“

O půl hodiny později stojí Denis u okna svého rozlehlého pokoje v prvním patře. V závoji záclon. Ukrývat se nemusí, ti dva dole jsou příliš zaujati svou prací a ukonejšeni noční černotou.

Ale Denis je vidí. Vidí muže a Ženu, jak horlivě odhrabávají zeminu kolem místa *jeho* pokladu, systematicky zorávají půdu *jeho* lebky, prohmatávají lůžko neznámé bytosti. A nad nimi ševlí tušené listí jabloní, které za měsíc popadá, které každý rok popadalo a smísilo se, přikrylo spáče a ulehčilo mu, rozpadali se společně, než lůžko objevil Denis. To Denis ho měl objevit, čekalo na něj. Muž a Žena vytahují pokroucené latky a bílé tyče a zvláště tvarovaný košík. Tehdy Žena zavravorá, opře se o kmen jabloně a roztřeseně zvrací.

Denis se dívá, jeho vzdor roste. Ty hračky patřily *jemu*, *on* je měl objevovat. Jednu po druhé. Oni mu je ukradli. Ty hračky jsou *jeho*. Zítřka si je vezme zpátky. Denis je unavený, oči se mu klíží, nevydrží stát. Docupitá k posteli, položí vedle sebe plyšového medvěda, přikryje se. Než usne úplně, radostně si představuje, jak vedle něho leží nalezená bílá hračka a v jejích důlcích se rozsvětluje barevný ohňostroj pohádkových světů.

Dlouho nezmizí z Denisových dětských představ. Až za pět let ji překryje a vytlačí narození sestry Nataši. Kdy ho začne fascinovat křehkost a krása *živého* lidského těla.

Farář si na chvíli odskočil a Marie Lopatková vstala od stolu. Trochu se protáhla, z dlouhého sezení jí začínaly dřevěnět nohy. Pak otevřela okno. Šlo to ztuha. Nic tady nefunguje, jak by mělo. Ucítila teplo a taky vůni trávy a letních jablek. Nadechla se, dvakrát střídavě vzpažila a rozpažila. Na svůj věk se pohybovala rychle a s lehkostí. Uvnitř bylo chladno. Strašný, zatuchlý vzduch ležel v místnosti jako plesnivá houně. Plíseň se tu nakonec dá do všeho. Nejspíš už se dala, už to tu nezavánělo o nic líp než dole u katolíků. Jenomže kostel svatého Jiří byl ze 13. století, kdežto sbor... S nevolí pomyslela na Bartákovy. Nemůžou mu tady aspoň občas vyvětrat? Správně by měli vyvětrat a taky trochu poklidit. Bydlet ve farském bytě, to jó, to se jim hodí, ale tím to hasne.

Ovšem kdo dneska dělá, co má? Nikdo. Darmo se rozčilovat. Bartáková je líná špinavá cuchta, to se všeobecně ví.

„To jste dobře udělala, paní Lopatková. Měli jsme otevřít už dávno.“

Rychle se k němu obrátila, ale farář přistoupil k oknu.

„Podívejte se na tu jabloň! To je nádhera. Kdybych uměl malovat, namaloval bych to. Tmavé listí a v něm svítí světle zelená jablka. Nebe v pozadí bych udělal temný jako před bouřkou.“

Nevěděla, co mu na to říct, tak řekla, že by to bylo zajímavý. „A ta Bartáková by tu občas měla uklidit. Mělo by se jí to říct,“ dodala.

„Jenomže já to neumím.“

Co neumí, říct jí to? Nebo kreslit? Asi ji vůbec neposlouchal. S povzdechem se vrátila ke stolu a jemně odsunula stranou hromady roztríděných papírů, sloupeček obálek a nějaké ty složenky.

„Já myslím, že jsme hotovi,“ řekla. „Přinesla jsem koláč a trochu moštu, ochutnejte.“

Obratně to všechno narovнала na nevelkou volnou plochu.

„Vy jste na mě tak hodná, paní Lopatková, to si ani nezasloužím.“

Ochotně se do toho pustil. Měla radost. Je tak strašně mladej, tak strašně... A je to fešák. Proto se sem ty holky táhnou. Najednou začali chodit i mladý, sice jen občas, ale i to je něco nevídanýho. Jenomže choděj kvůli němu, to je zřejmý. Nemluví špatně, a hlavně mu to sluší. V tý černý štóle s rudým kalichem vypadá jako Hus, nebo dokonce... Pánbůh mě netrestej! Ale když to napadlo mě, tím spíš si něco takovýho představujou ty vlasáči. Všichni jsou zarostlý a neuměj se do kostela slušně oblíct. Zas na druhou stranu onehdy jí jeden z nich podržel dveře.

„Račte prosím,“ povídal.

Tak třeba, možná... Jenom jestli si z ní vlastně nedělal legraci. Pořád si nebyla jistá, jak by se k nim měla postavit. Asi je přece jenom dobře, že choděj, ale stejně na ně nedokázala pomyslet jinak než s jistou nechutí.

Pootevřeným oknem se do místnosti vedrala řinčivá polka. „Pozor! Pozor! Vyslechněte si hlášení místního rozhlasu. Veřejná schůze MNV, brigáda a v sobotu hasičská veselice ve Zdicích.“ Tajemník Fencel osobně to všechno dvakrát překoktal, a když konečně dochrochtal, ozvala se polka znovu a pak ještě jeden veselý pochod.

„Abysme – říká abysme, trouba. Nedá dohromady jednu slušnou českou větu,“ rozzlobila se.

„To víte,“ usmál se farář, „slušnou českou větu dneska nedá dohromady ani prezident.“

„To máte pravdu. Jenže to je Slovák. Toho Fencla jsem učila, představte si to.“

„Vážně?“

„Tak je to vlastně i moje hanba.“

„Ale prosím vás, to si nemůžete tak brát. A jakej byl?“

„Jakej? Už je to tak dávno... Víte, kolik mi tenkrát bylo? Dvacet šest, dvacet šest let, když jsem nastoupila. To snad ani není pravda. Jakej byl... Vlastně už ani přesně nevím. Nijak zvlášť mu to nemyslelo, ale zlej kluk to snad nebyl. On nebyl nijak výraznej, víte, jak to myslím. Z chudý rodiny, starej dost pil a řemeslu moc nedal. Jinak se nemuseli mít tak zle. Učila jsem i jeho sestru Boženku, to byla docela chytrá dívenka a snaživá, tu si pamatuju... Poslyšte, já to okno zavřu. To se nedá vydržet tohleto.“

„Beze všeho, paní Lopatková, já si taky na dechovku zvlášť nepotrpím.“

„No jo, já vím, vy radši kytáru.“

„Vám se to moc nezdá, co?“

„Ale ne, já jen... Vemte si ještě koláč, pane faráři. Hlavně že choděj, víte. Že vám sem přijdou i ty mladý.“

„Právě z toho já mám taky velkou radost.“

„Za Milera jsme tu vždycky seděly tři, nanejvejš čtyři. Samý starý báby.“

„Babi! Kdy už půjdeme?“ Kamila se nepřítomně třela o futro jako nějaká velká rezatá kočka. Marie Lopatková si vzdychla.

„Jo jo, už jdeme, neboj se. Už jsme hotový.“

Ale vydržela to docela dlouho, to jí musela přiznat. Procházel se po kostele a nakonec si vylezla nahoru na kůr. Bůhví co tam vlastně celou dobu dělala. Ale Marie se po ní moc nesháněla, byla ráda, že je na chvíli klid. Tohle holt není nic pro holku, ale zas na druhou stranu ani jí neubude. A co s ní taky pořád má dělat? Na houbách už byly dvakrát, jeskyně už zná z paměti a kino hraje jenom v sobotu. Jenda ji vzal jednou s sebou do Berouna,

ale to taky nejde pořád v tom horku. Nejradši by byla v jednom kuse u vody. Jenže bez auta je to těžký. Žabičák je zarostlej okřehkem, jako kdyby přes něj hodili zelenej koberec, a ta rozhrabaná jáma za vsí se možná bude podobat koupališti, až půjde Kamila do tanečních. Akce Z holt není žádněj Baťa.

„Do který chodíš?“ zeptal se farář holky.

„Do druhý. Teda teď už jdu do třetí.“

Ani se neusměje, pomyslela si Marie. Někdy opravdu neví, co se tomu brejlatýmu stvoření honí v hlavě.

„Je to tady strašidelný,“ řekla Kamila.

„Strašidelný? Jak to?“

„No prosím tě! Jak to myslíš? Strašidelný jsou ty pomordovány svatý dole u katolíků. Všichni samá krev a oči v sloup!“

„Ba ne, to jsou normální obrazy. Ale tady ty obrázky, ty, jak jsou namalovaný v kostele na zdi všechny jenom modrou barvou, ty jsou divný. Samý hroby a kříže. To je strašidelný.“

„To je nějaká hloupost, tady přece žádný hroby namalovaný nejsou.“

„Tak pojď,“ vyzval Kamilu farář, „ukáž mi, co myslíš.“

Prošli chodbou. Bylo to jen pár kroků, ale znovu si uvědomil, jak je tmavá a depresivní. Husův sbor už dávno nepůsobil jako světlé a optimistické dílo k větší slávě boží ani jako místo družného setkávání. Všudypřítomná vlhkost, asi už plíseň a tma. Všechno se tu nakonec připodobní těm jeskyním nahoře ve skalách. A žádná směšná kytara na tom nemůže nic změnit.

„Támhle!“ ukázala Kamila. „A tam, tam taky. Jak je pod tím napsáno Pravda vítězí. Samý hroby. To jako že všichni umřou, a tím ta pravda zvítězí?“

„Ale kdepak,“ řekla babička trochu popuzeně, „to přece nejsou hroby. Vždyť jsem ti to říkala. To jsou štíty. To je štít krále Jiřího z Poděbrad. Víš, co je to štít, ne?“

„Jo.“

„Husitský štít neboli pavéza. Pravda vítězí, to řekl Mistr Jan Hus. To je heslo. A my se k němu hlásíme.“

„Já vím. Jako třeba V jednotě je síla.“

Babička jen mávla rukou.

„No tak pojď, jdeme. Musíme dědovi dát něco k snědku.“

Farář neříkal vůbec nic. Myslel na dvojzelenou jabloň. Uvažoval o tom, že si koupí skicák a barvy. Co na tom, že to neumí.

V sakristii seděla za stolem Růžena Svobodová. Pozdravila, ale ani se nezvedla. Určitě sežrala koláč. Spíš dva. A určitě se hrabala v poště, pomyslela si Marie. Na okrouhlých nafialovělých ústech utkvělo pár drobků. Jakmile promluvila, snesly se na předpolí žulového poprsí. Celý národ z kvádrů, proběhlo Marii hlavou.

„Tady jsem vám to přinesla,“ oznámila Svobodová. „Jak jsem slíbila.“

O nohu stolu se opíral plochý hranatý balík v novinovém papíře. Zřejmě nějaký obraz nebo co to mohlo být.

„Děkuju, paní Svobodová, děkuju vám. To jste hodná. Ale nezlobte se, teď už budu muset jít. V pět hodin mám být ve Zdicích, už je to jen tak tak.“

„No jistě, já už běžím. Nebudu vás zdržovat.“

„Tak se mějte hezky. Děkuju vám. Příště si popovídáme.“

„A my taky půjdeme.“ Marie posbírala věci do kabely. „Copak to je?“ Přece jen to nevydržela, když za Růženu zapadly dveře.

Farář beze slova odstranil novinový papír.

„Ježíšikriste!“ Marie překvapeně hleděla do studených očí Gustáva Husáka.

„Paní Svobodová si myslí, že bych to tady měl pověsit.“

„A co...? Co budete dělat?“

„No co... Už dvakrát tady čmouchali, víte. Jednou tu byli z Berouna a jednou chlápek z Prahy. Já... nechtěl bych, aby... Chodí sem teď ty mladý, tak by byla škoda...“

Farář se zadíval z okna. Naproti u krámu se Růžena Svobodová zapovídala s Fenclem. Otočil se.

„Asi to budu muset pověsit.“

Kamila přejížděla špinavým drápkem po skle. Nebyl to příjemný zvuk.

„Prezident Československé socialistické...“ slabikovala pomalu.

Už by taky mohla číst líp. Marie Lopatková poskládala roztrhané noviny do malých úhledných čtverečků a hodila je do koše. Aby nezůstal nepořádek.

„Tak na shledanou, pane faráři.“ Postrčila Kamilu ke dveřím. „Mějte se hezky.“

Kamila hlasitě zívla. Ruku před pusou si samozřejmě nedala.

„Na shledanou a děkuju vám.“ Doprovodil je ven a poněkodlikáté si rukou projel ty pěkné dlouhé vlasy. „Znáte to. Dejte císaři, co je císařovo.“

„Znám.“

Marie Lopatková si zakryla oči před nápořem světla. Málem škobrtla.

„To je neštěstí,“ vzdychla. „To je prostě neštěstí. To by mistr Jan Hus koukal, jak to tady vedeme. Nestačil by se divit, chudák.“

Na Kamilině otrávené tvářičce se rozsvítila jiskřička zájmu. Jana Husa zmiňovala babička dost často, stejně jako pánaboha, ale ještě trochu víc. Asi byl nějak důležitější. Ale neštěstí?

„Co je neštěstí?“ zeptala se. „Stalo se něco? Nebo myslíš, jak ho upálili?“

„Musíš v jednom kuse skákat jako koza?“

„Babi?“

„No co je?“

„Ta pani Svobodová má pusou jako slepice zadek.“

Podívala se na svoji vnučku, jako by ji toho dne viděla poprvé. Krátce se zasmála.

I. Rozhodnutí

Děšť tloukl do skla okýnek, já seděla v autobuse a jela do nové země. Přemýšlela jsem, proč jsem se na tu cestu vydala. Hlavou se mi pořád dokola honila myšlenka, jestli jsem udělala dobře. Neznám jazyk, neznám tamní gádže. Dělam já vůbec dobře? Strašně jsem se bála.

Ten liják snad nikdy nepřestane! Myšlenky se mi v hlavě točily jako splašené. Jednou, že jsem se rozhodla dobře, hned zase, že jsem měla zůstat. Ale ne! Nedali mi pokoj, posílali mi hnusné dopisy, manželovi dokonce volali. Už jsem nevěděla jak dál. Řekla jsem přeci všechno policajtům! A co udělali? Nic! Ať prý jim řeknu, kdo mi to všechno dělá, potom že budou moct zasáhnout. Jak jsem jim asi mohla říct něco, co jsem sama nevěděla.

Dělala jsem pro romské matky a děti, byla to dobrá práce. Někomu se nelíbilo, že pracuju ve škole jako učitelka. Ti lidi prostě nechtěli, abych ve škole dělala, a proto mi psali ty hrozné dopisy, co naháněly strach.

Autobus zastavil a gádžo, co řídil autobus, povídá: „Kdo chcete na záchod nebo si zakouřit, jděte. Budem tu stát deset minut.“ Bála jsem se jít ven, pořád ještě lilo. Nikam nepůjdu, vydržím to. Ať už jenom ten autobus jede, ať už tam jsem.

Byla jsem strašně nervózní. Hlava mě bolela, chtělo se mi spát, usnout jsem ale nemohla.

Autobus se rozjel, po okýnku stékaly čůrky deště a mně z očí padaly slzy. Snad dělám dobře.

2. Setkání

Na druhé straně mi žije dcera s rodinou, neviděla jsem ji už dva roky. Těšila jsem se, ale zároveň mi bylo do breku. Všechno dobré nechávám za sebou.

Byla už noc, když autobus zastavil na emigračním. Byli jsme v Anglii. Nás Romy si vzali stranou a ptali se, co chceme. Řekli jsme, že žádáme o azyl. Odvedli nás do jiné místnosti, a ať tam počkáme. Nervy mi hrály čím dál tím víc, čekala jsem až do půl jedné po půlnoci, až mě pustí na druhou stranu. Tam na mě čekala dcera. Zahlédla jsem velké břicho, které před sebou tlačila – a rozplakala jsem se. Čeká malé. Dorazili jsme k ní domů. Její dvě děti mi vyskočily do náručí a plakaly.

V tu chvíli jsem byla nejšťastnější člověk na světě. Byli jsme zas všichni pohromadě. Všechn strach ze mě spadl. Co bude zítra? prolétlo mi hlavou.

3. Taková nádhra

Na druhý den jsme šly ven, do města. Bylo to takové větší městečko, Margate se jmenovalo. Nemohla jsem uvěřit, že jsem v cizině. Co nevidím – proti nám jdou Romové od nás z domova.

„Ahoj! Ahoj!“ volali jsme na sebe.

„A kdys ty dorazila?“ ptali se mě.

A já jich: „Tak vy jste tady taky?“ Podávali jsme si ruce, líbali se na uvítanou. Hned mi bylo lépe u srdce, že se vidím s někým od nás. Holka se mi jenom smála: „Tos nečekala, vid', že tady všechny potkáš?!“

Dorazily jsme do městečka, bylo moc pěkné. Kam jsme šly, tam se na mě gádžové usmívali. A já nevěděla, kam dřív koukat. Takové nádhery všude kolem! Holka mě popoháněla – ještě jsme nebyly tady, pojď, ještě támhle. Táhla mě za sebou a já na-

rážela do lidí na ulici. Pořád jsem jim říkala to jediné slovo, které jsem se naučila: „Sorry, sorry.“ Holka se mi smála, že na všechno říkám jen „sorry“.

„Mami, pojd', teď se půjdem podívat k moři. Něco takového jsi ještě neviděla.“

A měla pravdu! Nádherná pláž a voda až k obzoru.

„Babi, pojd' do vody!“ volaly na mě děti.

„Ani náhodou!“ bála jsem se. „Co když tam jsou velké ryby, mohly by nás sežrat.“

„Ale prosím tě!“ smály se mi a táhly mě do vody.

„Počkejte, ochutnám, jestli je opravdu slaná.“

„To víš, že je slaná, babi!“ cákaly na mě.

Bydleli jsme ve velkém domě hned u moře. Bydlelo nás v tom domě osm romských rodin. My jsme měli byt uprostřed a pod námi bydlel můj bratr. Nám starým angličtina nešla vůbec. Ale starší děti chodily do školy, takže už něco říct uměly. Nervovalo mě, že vůbec nerozumím. Chtěla jsem se jazyk rychle naučit, ale nešlo mi to. Dcery naštěstí mluvit uměly.

Dny utíkaly a já začala myslet na to, co tu vlastně dělám. Strach ze mě dávno opadnul a měla jsem najednou pocit, jako by se doma nic nestalo. Rychle jsem na všechno zapoměla.

„Zítřka ráno zavolám na emigrační a jedu domů,“ povídám dceři. „Nevydržím tady jenom tak sedět a nic nedělat.“

„Mami, vím, že jsi zvyklá pracovat, dělat něco pro Romy, ale dívej, tady tě nikdo nerozčiluje, nechodí ti žádné dopisy, nikdo tě ničím nestraší, uvidíš, že se tu naučíš žít. Vždyť jsme tady všichni.“ Do toho přišla kmotra.

„Však já jsem si tu taky zvykla. Vidíš? Už jsem tu dva roky. Našla jsem tady Boha a cestu jak žít. Počkej, vezmu tě s sebou večer do kostela, až to uvidíš a uslyšíš, hned ti bude líp – u srdce i na duši.“

4. Jak to kde chodí

Kostelík to byl malý, ale pěkný. Koukám – scházejí se tu Romové a jeden za druhým vcházejí dovnitř.

„Prosím tě, to sem do kostela chodí každý den tolik Romů?“
To jsem ji rozesmála.

„Tady se všichni Romové dali na víru. Však víš, jak to bylo u nás, doma se v kostele sešlo tolik lidí jenom, když někdo zemřel a měl pohřeb, to pak bylo v kostele Romů plno. Pojď už, nebo si ani nesednem,“ strkala mě do kostela.

Kněz četl z bible a gádžové i Romové mu odpovídali. Slyším dobře? Kněz chvíli mluvil anglicky, přečetl kousek z Bible a potom se podíval na kmotřinu snachu, ať čte ona. Vstala a šla číst. Poslouchám – četla česky a Romové jí odpovídali. Romsky. To mě v životě nenapadlo, že uslyším v kostele tři jazyky. Když dočetla, vzal kmotr kytaru a začal hrát. Všichni v kostele vstali a zpívali, co kmotr složil. Romové zpívali a Angličani tleskali do rytmu. Když jsem vycházela z kostela, cítila jsem se líp, na duši mi bylo lehčeji. Kmotra měla pravdu, že je potřeba jít za Bohem.

„Máme tu skvělého faráře. Když zjistil, že nás do kostela chodí tolik, chtěl, abychom mu rozuměli. Takže si sehnal českou bibli a řekl snaše, jestli by mu nechtěla pomoci a číst z ní při mši. Od té doby chodíme do kostela všichni a zpívá se tam romsky. Před Bohem jsme všichni stejní. Však's to viděla. To by se doma nemohlo stát, že bychom v kostele zpívali romsky, vid'?' Ani gádžové k nám nebyli tak otevření jako ti Angličani. Víš, co se mi u nás doma v kostele stalo? Farář povídá: ‚Odpusťte si svoje viny a podejte si ruce.‘ Tos měla vidět, jak rychle se ke mně otočila zády gádžovka, co seděla vedle mě, aby mi tu ruku náhodou nemusela podat.“

„Ani mi to nepovídej,“ skočila jsem jí do řeči. „Víš, co se doma stalo nám?“

„Jednou jsem jela do Prahy s mladýma holkama od nás na nějaké setkání o komunikaci. Některé z nich byly v Praze prvně, a tak se chtěly podívat do města, na Václavák a na Staroměstské náměstí na orloj. Náhodou byl také otevřený chrám, co tam stojí na náměstí. A tak jim říkám: ‚Pojďte, půjdem se podívat dovnitř.‘ A co se nestalo. Jen jsme otevřely dveře, už nás nějaká

gádžovka vyháněla ven. Roztáhla ruce a ani jednu z nás nechtěla pustit dovnitř. ‚Jděte pryč, tady nemáte co pohledávat. Máme tady s váma špatný zkušenosti!‘ Holky na tu ženskou koukaly jako opařené. Nikdy v životě jsme ji ani jedna neviděly a ona nám říká tohle. Nechtěly jsme se hádat v kostele, a tak jsme šly pryč. Holky z toho byly celé zlomené. A tak jsem je vzala na Karlův most. A že se jim chce na záchod. ‚Počkejte, půjdu s váma, ať se neztratíte.‘ U záchodků seděla starší gádžovka, vybírala peníze. Za jednoho chtěla padesát korun. Šla jsem zaplatit a povídám jí: ‚Tak tohle je snad nejdražší záchod v celé republice.‘ Když slyšela, že mluvím česky, hned se ptala: ‚A vy jste Češky? Tak to zaplatte za každou jenom dvacku, padesát platí jenom cizinci!‘ Málem jsme ten záchod zbořily smíchy. Vyšly jsme ven. ‚Tak to bylo fakt dobrý,‘ povídá jedna z těch holek. ‚V kostele jsme zlodějský Romové a na záchodě Češi.‘“

Kmotra brečela smíchy. „To se vám fakt stalo?“

„Však se zeptej svojí holky, byla tam tehdy s náma,“ smála jsem se.

Šly jsme domů a já jsem myslela na to, jak mi bylo dneska v tom kostele dobře.

5. Kdo to podle vás udělal?

Ráno mě vzbudilo slunce. Svítlo mi do oken, jako by mi říkalo: „Nespi už, podívej, jak je venku krásně.“

Vstala jsem, otevřela okno a dívala jsem se ven. Byla to krása dívat se na moře a na děti, jak si venku hrají. Bylo mi dobře. Udělala jsem správně, že jsem sem přijela, nikdo mi tu nenadává, nikomu nevadíme.

Stála bych u okna dál, kdyby mě nevytrhl křik ze schodů. Otevřela jsem dveře a slyšela, jak správčová křičí na člověka, co bydlel nad námi.

„Co se stalo?“ ptala jsem se ho.

„Nevidíš? Někdo počmáral stěny červenou barvou. A ona se přišla zeptat, jestli jsem někoho neviděl.“

Teprve teď jsem si toho všimla. Jako kdyby po stěnách řádl

rudý ďábel. Něco takového jsem ještě neviděla. Všichni lidi vybíhali ven a byli celí bez sebe. To musel být nějaký šílenec.

„Zavolejte na polici,“ křičeli jeden přes druhého. „Bojíme se o děti, jestli tady s námi žije nějaký blázen!“

„Klid!“ zakřičela správcová. „Zůstaňte všichni doma, děti nepouštějte ven, zavolám polici, ať zjistí, kdo to udělal.“

Zavřela jsem dveře. Čekala jsem, kdy přijdou policajti a co budou dělat. Jestli budou obcházet byty a hledat tu barvu mezi námi, nebo nás seberou, odvezou na stanici a budou nás tam držet, dokud někdo nepromluví. Budou nám věřit? Takové myšlenky mi kroužily hlavou. Slyším, že policajti už jsou v domě, správcová s nimi mluví na chodbě.

„Jsem si jistá, že ti Romové, co tu bydlí, ti to neudělali! Takový bordel!“ zastává se nás ta gádžovka.

„Dobře, dobře, a můžete mi říct, kdo to podle vás udělal?“ rozhlíží se policajt po předsíni.

„Jestli opravdu chcete vědět, co si myslím, tak vám to řeknu. Už dvakrát jsem se pohádala s jedním chlapem, je to Ir, co bydlí tady dole v garsonce. Neustále mi dělá naschvály, neposlouchá, co mu říkám. Chodívá s takovou partou alkoholiků a fetišů, mám pocit, že jim dokonce prodává drogy. Minulý týden jsem mu říkala, že už tu ty lidi nechci vidět. Měli byste slyšet, jak sprostě mi vynadal. Řekla jsem mu, že jestli za ním ještě jednou někdo takovej přijde, tak prostě jeho samotnýho z tohoto domu vyhodím.“

„Viděl ho teď někdo?“ zeptal se jí policajt.

„Ne, to ne, já se ptala jenom těch Romů, je to jen můj dojem.“

„Paní, stoupněte si, prosím, tady stranou, zkusíme se ho rovnou zeptat, jestli v noci něco neslyšel.“ Klepali Irovi na dveře dobře deset minut, než jim otevřel.

„Co po mně chcete?“ ještě z něj táhlo. Víc policajti nepotřebovali – ještě měl na ruku tu červenou barvu. Vešli dovnitř, na zemi se tam válely spreje od barvy a lahve alkoholu. Hned mu dali na ruce pouta a odvedli ho ven do auta.

6. Kdybyste ještě něco potřebovali

Zůstala jsem jako opařená. Ten Ir se k nám Romům choval dobře, co ho to najednou popadlo? Ale byla jsem ráda, že se to všechno vysvětlilo. Kdyby naše správcová policajty na toho Ira neupozornila, možná by to bylo na nás. Bože, to by byla ostuda, hned by o tom určitě psaly všechny noviny, co že to Romové v Anglii dělají. Všechno, co se odehrálo na chodbě, nám překládala dcera. Moc nás potěšilo, že se nás správcová zastala.

Taky proto řekl můj kmotr ostatním: „Chlapi, pojdte, nabílíme jí zadarmo celý dům, když je nenechala, aby nás vyslyšali. Co vy na to?“

Ke kmotrovi se přidal můj manžel a pak i všichni ostatní. Byt ná z toho byla celá pryč, když jí to řekli.

Hned druhý den ráno nám klepala na dveře: „Donesla jsem barvu. Budou teda bílit?“

„Jestli ti to slíbili, tak asi jo.“

„Haló, vstávej, podívej, už je tu paní správcová, přinesla barvy!“ volám na muže ode dveří.

„Dobré ráno! Neboj, ještě dneska to budeš mít hotový. Chlapi sem za mnou dolů za chvilku dorazí a dáme se do toho,“ muž se smíchem správcovou objal.

„Kdybyste ještě něco potřebovali, tady máte můj mobil, a když tak mi zavolejte do kanceláře,“ otočila se a odešla.

Chlapi se začali po jednom scházet a dali se do bílení. Bílili až do noci. Udělali to moc pěkně, po červené barvě nezůstal na stěnách ani flíček. Zase bylo všechno hezky bílé.

„Kmotra, prosím vás, můžete se k nám stavit?“ volá mi mobilem kmotr. Co se stalo, že mě k sobě zvou?

Jen co jsem u nich otevřela dveře, už na mě kmotra spustila: „Já se z těch našich chlapů zblázním! Tak oni teď jako budou pracovat zadarmo nebo co? Dřeli tady na tom až do večera, to si teda taky mohli nechat zaplatit! Víš, kolik by jí to stálo, kdyby jí to měli přijít udělat malíři? Co? Pěknej balík!“

„Vidíte, kmotříčko, jen co jsem přišel domů, tak se se mnou hádá,“ skočil jí do řeči kmotr.

Toto je pouze náhled elektronické knihy.
Zakoupení její plné verze je možné v
elektronickém obchodě společnosti eReading.